

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Запорізька політехніка»

Кафедра українознавства та загальної мовної підготовки

Ректор

Беліков С.Б.

20 10 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВК 5 ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Спеціальність: 292 «Міжнародні економічні відносини»

Освітня програма: «Міжнародний бізнес»

Інститут, факультет: економіко-гуманітарний інститут
гуманітарний факультет

Мова навчання: українська

Запоріжжя 2020

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія української культури» для здобувачів вищої освіти спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини», освітньої програми «Міжнародний бізнес»

«   » _____, 2020 року - 17 с.

Розробники: Дедков М.В., канд.іст.наук, доцент, професор кафедри українознавства та загальної мовної підготовки

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри українознавства та загальної мовної підготовки

Протокол від «10» 05 2020 року № 11

В.о.завідувача кафедри українознавства та загальної мовної підготовки

«10» 05 2020 року (І.В.Чернова)

Схвалено науково-методичною комісією гуманітарного факультету
Протокол від «10» 06 2020 року № 6

«10» 06 2020 року Голова (М.В.Дедков)

Узгоджено групою забезпечення освітньої програми* «Міжнародний бізнес» спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини»

«10» 06 2020 року Керівник групи (І.О. Лазнева)

*Якщо дисципліна викладається невідпусковою кафедрою

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 29 «Міжнародні відносини»	вибіркова	
Модулів – 2	Спеціальність: 292 «Міжнародні економічні відносини»; Освітня програма: «Міжнародний бізнес»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 4		2-й	2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: Основні напрямки української культури на різних історичних етапах її становлення та розвитку		Семестр	
Загальна кількість годин - 90		3-й	3-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента - 4	Освітній ступінь: бакалавр	14 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		14 год.	
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		58 год.	78 год.
		Індивідуальні завдання: год.	
4 год.	6 год.		
		Вид контролю: іспит	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 30% до 70%

для заочної форми навчання – 6% до 94%

1. Мета навчальної дисципліни

Доцільність вивчення матеріалу курсу «Історія української культури» обумовлена необхідністю сформувати у студентів системні загальні знання сутності, структури, функцій, провідних тенденцій розвитку української культури, її місця в житті людини і суспільства; світоглядних систем та художніх стилів, властивих історико-культурним епохам; творчості провідних діячів української культури.

Історія української культури покликана допомогти майбутньому спеціалісту з вищою освітою, в тому числі фахівцю-міжнароднику, знати сутність сучасного процесу розвитку української культури; її місце і роль у розмаїтті національних культур. Вивчення цього курсу безпосередньо впливає на формування наукового світогляду і загальної культури, дає можливість зрозуміти зміст, характер та особливості культурного розвитку України, генезису української нації в контексті світової культури.

Вивчення історії української культури дає можливість майбутньому спеціалісту, в тому числі в сфері міжнародних економічних відносин, глибше усвідомити своє місце у навколишньому світі, в міжнародному середовищі, виразніше відчувати значення своєї майбутньої праці і можливі шляхи її вдосконалення, зрозуміти взаємозв'язок вітчизняної та світової культури; зміст та особливості національної культури; окремі культурні артефакти, що розкривають ознаки та особливості кожної історико-культурної епохи.

Мета дисципліни - надати студентам загальні знання в сфері Історії української культури як складової загальноєвропейського культурного та цивілізаційного простору в умовах європейської інтеграції та глобалізації; вміння описувати та аналізувати феномени української культури засобами академічного письма; здатність до критичного мислення, вміння застосовувати елементи критичного мислення у процесі навчання та професійної діяльності у сфері міжнародного бізнесу.

Сформувати в студентів базові теоретичні знання з актуальних проблем історії культури України. Зосередити увагу студентів на найбільш актуальних проблемах: поняття культури, її структури та функцій; причини, час зародження мистецтва, види та жанри мистецтва; особливості розвитку культури певних регіонів з характерним історично визначеним рівнем розвитку суспільства, творчих сил і здібностей людей та дати уявлення про зв'язок української культури зі світовою; найвидатніші культурні досягнення людства в стародавню добу, в період середньовіччя та нового часу, на сучасному етапі; витоки, формування, особливості розвитку культури українського народу; безперервність і взаємопов'язаність культурного розвитку людства; надзвичайна цінність культурного надбання людства і кожного окремого народу; уявленні про зв'язок Історії культури України зі світовою; знання найвидатніших культурних діячів різних епох.

Завдання

- розуміти місце і роль культури в структурі людської життєдіяльності;
- вивчити досвід поколінь та історичні уроки розвитку суспільства, людини, культури;
- формувати всебічно і гармонійно розвинену особистість, людину, що органічно поєднує в собі духовне багатство, моральну чистоту і фізичну досконалість;
- сприяти виробленню високих гуманістичних, духовно-культурних ідеалів, морально-етичних та естетичних критеріїв і принципів життєдіяльності;
- розуміти цінність і необхідність збереження культурних здобутків людства.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен отримати:

інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері міжнародних відносин у цілому та міжнародних економічних, зокрема, а також у процесі навчання, що передбачає застосування новітніх теорій та методів при здійсненні комплексних досліджень світогосподарських зв'язків, характеризується комплексністю та невизначеністю умов

загальні компетентності:

ЗК 01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 03. Здатність навчатися та бути сучасно навченим.

ЗК 04. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК 05. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 07. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК 08. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 09. Уміння бути критичним та самокритичним.

ЗК 11. Здатність працювати в команді.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК 08. Здатність визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин та міжнародного бізнесу різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.

СК 10. Здатність обґрунтовувати доцільність застосування правових, економічних та дипломатичних методів (засобів) вирішення конфліктних ситуацій на міжнародному рівні.

СК 14. Здатність спілкуватися на професійному та соціальному рівнях з використанням фахової термінології, включаючи усну і письмову комунікацію державною та іноземними мовами.

СК 16. Здатність постійно підвищувати теоретичний рівень знань, генерувати й ефективно використовувати їх в практичній діяльності.

Очікувані програмні результати навчання:

РН1. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, усвідомлюючи необхідність навчання впродовж усього життя, проявляти толерантність та готовність до інноваційних змін.

РН3. Використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, програмні пакети загального і спеціального призначення.

РН5. Володіти навичками самоаналізу (самоконтролю), бути зрозумілим для представників інших бізнес-культур та професійних груп різного рівня (з фахівцями з інших галузей знань/видів діяльності) на засадах цінування різноманітності, мультикультурності, толерантності та поваги до них.

РН6. Планувати, організувати, мотивувати, оцінювати та підвищувати результативність колективної праці, здійснювати дослідження в групі під керівництвом лідера, з урахуванням вимог та особливостей сьогодення в умовах обмеженості часу.

РН7. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

РН21. Розуміти і мати навички з ведення ділового протоколу та ділового етикету у сфері міжнародних економічних відносин, враховуючи особливості міжкультурного спілкування на професійному та соціальному рівнях, як державною так і іноземними мовами.

РН23. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні.

2. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Культура України від найдавніших часів до середини XIV ст.

Тема 1. Витоки української культури.

Культура – об'єкт наукового дослідження. Поняття «культура». Культура як сукупність засобів та прийомів людської діяльності. Культурні контакти і взаємовплив культур народів світу. Філософські концепції культури. Українська культура як цілісна система. Феномен української культури та її самобутність. Провідні функції культури в процесі українського державотворення. Історичні та геополітичні умови формування української культури. Українська культура: основні етапи розвитку, носії українського культурного процесу.

Зарубинецька та черняхівська культури. Культура стародавніх слов'ян: венеда, анти, склавини. Життя, побут, світогляд стародавніх слов'ян. Язичницька культура. Міфологія східнослов'янських племен. Мистецькі набутки слов'ян. Особливості писемності. «Велесова книга». Античні історики про слов'ян та їх культуру.

Тема 2. Культура Київської Русі та Галицько-Волинського князівства.

Джерела формування культури Київської Русі. Матеріальна і духовна культура східних слов'ян. Уявлення про культуру в Київській Русі. Особливості давньоруського мистецтва. Періоди розвитку давньоруського мистецтва. Музика. Театральні видовища. Хрещення Русі и реформація культури: претензії православ'я бути культурою. Церква та її роль у культурному житті Київської Русі. Монастирі. Писемність і літературна традиція. Освіта та наукові знання. Бібліотеки. Книжна справа. Найдавніші літописи. Ідея єдиної Русі як культурна парадигма («Слово о полку Ігоревім»). Давньоруська міська культура. Культова, оборонна та палацова архітектура. Софіївський собор, Десятинна церква, Золоті ворота. Іконопис як один з найбільш яскравих напрямів образотворчого мистецтва. Фрески та мозаїка. Внесок Ярослава Мудрого в розвиток культури.

Історико-культурне значення утворення Галицько-Волинської держави. Фортифікаційна і будівельна діяльність князів. Роль Данила Галицького в культурному піднесенні князівства. Літописання. Галицька архітектурна школа. Іконописні традиції ГVK.

Змістовий модуль 2. Культура України героїчної доби (XIV –XVIII ст.)

Тема 3. Культура періоду становлення української народності (XIV – початку XVII ст.)

Специфічні риси культури Ренесансу: ідея самоцінності та самодостатності людської особистості, гуманізм, універсалізація. Формування і розвиток української культури в XIV –XVII ст. та вплив на нього політичної ситуації. Перехід українських земель під владу Великого князівства Литовського, згодом Речі Посполитої. Суспільно-політичні умови формування нового (ренесансного) типу української культури. Зміна зовнішньополітичних обставин як профільний чинник трансформування української культури. Вплив мистецтва Відродження на українську архітектуру (сер. XVI ст.). Еволюція української скульптури і живопису в XIV-XVII ст. Вплив релігійного мистецтва на український живопис. Своєрідність української ікони.

Діяльність культурно-освітніх осередків. Особливості функціонування братських шкіл. Розвиток науки, видання букварів, граматик. Полемічна література.

Тема 4. Духовна культура України епохи Бароко та доби Просвітництва (друга половина XVII–XVIII ст.)

Витоки козацької культури та основні джерела її вивчення. Проблема синкретизму козацької культури. Освітня система в козацькій державі. Козацька етнопедагогіка.

Світоглядно-естетичні засади українського бароко: антиномічність, динамізм, нагромадження прикрас, алегорій та емблем, парадокс та надмірна театральність. Формування нового ідеалу людини – «людина національна». Інтерпретація бароко як національно-органічного стилю в українській культурі. Напрямки розвитку архітектури: єзуїтське бароко, перехідний стиль, українське бароко. Декоративізм, орнаментальність та

колористика як характерні риси українського архітектурного бароко. Палацова архітектура. Рококо в українських архітектурних пам'ятках. Розвиток української барокової скульптури. Бароко в живописі (М.Петрахович, І.Руткович), розвиток парсуного портрету і гравюри (О.Тарасевич, Л.Тарасевич, І.Щирський.). Бароко в літературі. Нові здобутки українського барокового музичного мистецтва. Формування національної української культури бароко як стильова домінанта епохи. Розвиток барокової поезії, церковної музики. Поширення хорового (партесно-хорального) співу.

Культурологічна і просвітницька діяльність Івана Мазепи. Культура і мистецтво в Україні XVIII ст. Розвиток освіти. Києво-Могилянська академія як вищий навчальний заклад, центр науки і культури. Створення колегій. Григорій Сковорода— просвітитель, філософ і поет. Вплив української культури на розвиток культурних процесів у Росії (С.Полоцький, С.Яворський, Ф.Прокопович).

Змістовий модуль 3. Українське національно-культурне відродження (кінець XVIII – XIX ст.)

Тема 5. Національно-культурне відродження в Україні кінця XVIII – XIX ст. Український романтизм

Просвітительські ідеї в культурі України. Вплив соціально-політичних подій на розвиток української культури у першій половині XIX ст. Основні риси культури XIX ст. Ідейний пошук романтизму, індивідуалізму в художній культурі XIX в. Поширення освіти, відкриття шкіл, народних училищ. Роль Харківського та Київського університетів. Розвиток науки та філософської думки. Розвиток історичної науки та фольклорні дослідження. «Історія Русів». Зв'язок народного та професійного мистецтва. Діяльність Т.Г.Шевченка. Кирило-Мефодіївське товариство.

Ідейний пошук романтизму, індивідуалізму в художній культурі XIX в. Формування української класичної літератури. Романтизм у літературі. Критичний реалізм 30-40-х рр. XIX ст. Натуралізм в мистецтві. Соціальні протиріччя XIX – XX ст. в культурі. Література кінця XIX ст. Початок науково-технічної революції. Культурологічний зміст відкриттів XIX ст.

Українська культура в період національного відродження (друга половина XIX – початок XX ст.). Циркуляр Валуєва 1863 р. про заборону української мови. Емський указ 1876 р. про заборону українського письменства. Національні культурні організації і рухи в умовах реакційної урядової політики. Роль українського мистецтва у боротьбі зі спробами зросійщення України. Освіта і наука. Діяльність В.Антоновича, М.Костомарова, М.Драгоманова. Особливості літературного процесу. Розвиток українського театрального мистецтва. Музичне мистецтво. М.Лисенко – основоположник української класичної музики. Живопис, скульптура, архітектура.

Змістовий модуль 4. Українська культура XX - поч. XXI ст.

Тема 6. Духовна культура України XX ст.

Основні естетичні принципи модернізму. Особливості розвитку літератури (І.Франко, П.Грабовський, М.Коцюбинський). Український неоромантизм (М.Вороний, Леся Українка); своєрідність українського експресіонізму (П.Карманський, В.Стефаник). Український авангард 1900–1910 рр. Групи «Молода Муза» (Б.Лепкий, П.Карманський та ін.), «Українська хата» (М.Вороний, Г.Чупринка та ін.). Футуризм у малярстві та поезії (В.Єрмолов, М.Семенко та ін.).

Українське національне відродження періоду Української революції. Тенденції розвитку української культури у нових політичних умовах. Українізація та її суть. Основні засади п'ятирічних планів культосвітнього будівництва УРСР. Основні напрямки в розвитку українського мистецтва у 20-30-і рр. XX ст. Реалізм та соцреалізм в українському живописі. Український мистецький авангард та його доля. Література й театр на тлі нових національних та соціальних реалій. Стан української кінематографії. О.Довженко. Відносини держави і церкви. Трагедія української культури у період сталінізму. Культура УРСР під час Другої світової війни.

Політика правлячої комуністичної партії у сфері культури українського народу у другій половині 40-х рр. – першій половині 60-х рр. Посилення ідеологізації культури, вихолощення національної самобутності з культурного і духовного життя українського народу. Негативні наслідки наступу тоталітаризму на культуру.

Українська культура в умовах кризи авторитарного режиму. Рівень, якість та темпи розвитку української культури у другій половині 60-х – 80-і рр. Українські митці і дисидентський рух.

Тема 7. Культура України в умовах нових соціально-політичних реалій (90–ті роки ХХ – початок ХХІ ст.)

Українська культура в зарубіжжі. Культура України в умовах кризи радянського суспільства і становлення української державності. Громадсько-культурні і суспільно-політичні організації, угруповання і рухи, їх значення в культурному житті українців. Соціокультурна ситуація незалежної України. Новий статус національної культури. Реформування системи вищої освіти. Розвиток української науки. Розділення культури на елітарну і масову. Розвиток культури національних меншин. Нові відносини держави і церкви. Культурні контакти з різними країнами.

Нові тенденції в мистецькому житті як результат отриманої в 90-ті рр. свободи творчості. Розвиток української національної музичної школи. Театр і кіно. Негативні наслідки комерціалізації мистецтва. Вплив політичної боротьби в сучасній Україні на розвиток вітчизняної культури. Перспективи розвитку національної культури. Досягнення і проблеми культури незалежної України. Українська культура за межами України.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с	лаб	інд	с.р.		л	с	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Культура України від найдавніших часів до середини XIV ст.												
Тема 1. Витоки української культури	14	2	2			10	14	2	2			10
Тема 2. Культура Київської Русі та Галицько-Волинського князівства	12	2	2			8	14	2			2	10
Разом за змістовим модулем 1	26	4	4			18	28	4	2		2	20
Змістовий модуль 2. Культура України героїчної доби (XIV –XVIII ст.)												
Тема 3. Культура періоду становлення української народності (XIV – початку XVII ст.)	12	2	2			8	12					12
Тема 4. Духовна культура України епохи Бароко та доби Просвітництва (друга половина XVII–XVIII ст.)	12	2	2			8	12					12
Разом за змістовим модулем 2	24	4	4			16	24					24
Модуль 2												

Змістовий модуль 3. Українське національно-культурне відродження (кінець XVIII –XIX ст.)												
Тема 5. Національно-культурне відродження в Україні кінця XVIII – XIX ст. Український романтизм	16	2	2		4	8	18				4	14
Разом за змістовим модулем 3	16	2	2		4	8	18				4	14
Змістовий модуль 4. Українська культура XX - поч. XXI ст.												
Тема 6. Духовна культура України XX ст.	12	2	2			8	10					10
Тема 7. Культура України в умовах нових соціально-політичних реалій (90–ті роки XX – початок XXI ст.)	12	2	2			8	10					10
Разом за змістовим модулем 4	24	4	4			16	20					20
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Усього годин	90	14	14		4	58	90	4	2		6	78

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1	Феномен української культури.	2
2	Історичні передумови виникнення та формування української культури	2
3	Розвиток культури впродовж литовсько-польського та польсько-козацького періодів (XIV-XVII ст.)	2
4	Культура Гетьманщини (1648 – 1783 рр.).	2
5	Українська культура кінця XVIII – XIX ст.	2
6	Українська культура XX ст.	2
7	Сучасна українська культура, перспективи розвитку.	2
	Разом	14

6. Теми практичних занять

Не передбачені навчальним планом.

7. Теми лабораторних занять

Не передбачені навчальним планом.

8. Самостійна робота

Метою самостійної роботи є засвоєння в повному обсязі навчальної програми та послідовне формування у здобувачів вищої освіти самостійності як риси характеру, що відіграє суттєву роль у формуванні сучасного фахівця вищої кваліфікації.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	Заочне

1	Сутність та витоки української культури	10	10
2	Культура княжої доби	8	10
3	Культура литовсько-польського періоду	8	12
4	Українська культура часів Гетьманщини	8	12
5	Українська культура наприкінці XVIII – XIX ст.	8	14
6	Політика радянської влади у сфері культури у 20-80-ті рр. XX ст.	8	10
7	Основні тенденції розвитку сучасної української культури.	8	10
	Разом	58	78

9. Індивідуальні завдання

Для студентів денної форми навчання – виконання 2 індивідуальних домашніх завдань як самостійної роботи з дисципліни «Історія української культури» у формі реферату на семінарські заняття (на вибір):

1. Історія формування та багатозначність поняття «цивілізація».
2. Дилема «Схід-Захід» в історичному розвитку української нації.
3. Проблема національної ідентичності українців.
4. Феномен трипільських протоміст.
5. Мистецтво кам'яного віку: український контекст.
6. Характерні риси давньогрецької культури.
7. Порівняльна характеристика культур Давньої Греції та Давнього Риму.
8. Кочові племена Північного Причорномор'я та античний світ: проблема культурних впливів.
9. Звіриний стиль як вершина скіфського мистецтва.
10. Військова справа скіфів та сарматів.
11. Архітектура античних колоній північного Причорномор'я: особливості розвитку.
12. Етнічні та етнокультурні процеси на території Європи у I тис. до н.е. - I тис. н.е.: слов'янська проблема.
13. Літописні племена Південної Русі.
14. Слов'янська першооснова та іншоетнічні впливи у давньоруській культурі.
15. Вірування та обряди стародавніх слов'ян.
16. Кирило-мефодіївські традиції в киеворуському християнстві.
17. Традиції іконописання в Київській Русі.
18. Формування традицій української пластики: княжа доба.
19. Усна народна творчість - величезна скарбниця духовної культури Київської Русі.
20. Запровадження літературної мови на Русі.
21. Просвітницька діяльність Кирила і Мефодія.
22. «Ізборник Святослава» - найдавніша пам'ятка писемності Київської Русі.
23. Літописання як самобутній жанр літератури.
24. «Слово о полку Ігоревім» - перлина давньоруської літератури.
25. Галицько-Волинське князівство - спадкоємець культури Київської держави.
26. Правління Данила Галицького - одна з умов становлення і подальшого розвитку національної культури.
27. Галицько-Волинське князівство: проблема стосунків з середньовічною Європою.
28. Стили та напрямки в архітектурі Галицько-Волинського князівства.
29. Сакральна архітектура Львова княжої доби.
30. Ренесанс - перехідна епоха від середньовічної культури до культури Нового часу.
31. Мистецтво Відродження як своєрідний синтез античної фізичної краси і християнської духовності.
32. Гуманістична ідеологія в українській культурі: шляхи проникнення.
33. Реформаційні ідеї в українській ренесансній культурі.

34. Ренесансна ідеологія в українській літературі.
  35. Живопис українського Ренесансу: розвиток жанрів та колористики.
  36. Києво-Могилянська академія та її значення для розвитку науки та освіти в Україні у ХУІІ - ХУІІІ ст.
  37. Українське бароко як нове світовідчуття і нове мистецтво.
  38. Художньо-естетичні особливості української барокової літератури.
  39. Формування нових світоглядних парадигм в Україні др. пол. ХУІІ - ХУІІІ ст.
  40. Феномен Богородиці-Покрови в мистецтві і легендах козацької України.
  41. Архетипи українського народного живопису: козак Мамай.
  42. Витоки українського Просвітництва: європейська та українська філософська думки.
  43. Організаційні форми українського Просвітництва («Зібрання», «Попівська академія»).
  44. Класицизм як елемент російської імперської ідеології.
  45. Трансформація козацької старшини в дворянський стан на поч. ХІХ століття.
  46. Софіївка як видатна пам'ятка садово-паркового мистецтва.
  47. Різноманітність видів і форм художньої культури модернізму.
  48. Ідея суспільного прогресу в творах українських просвітників.
  49. Проблема протистояння класицизму та романтизму: український контекст.
  50. Засади українського романтизму як підґрунтя української національної ідеї.
  51. Т. Шевченко як творець міфологізованої національної свідомості.
  52. Месіанство України в «Книзі буття українського народу».
  53. Реалізм в українському музичному мистецтві : Микола Леонтович.
  54. Проблема національної ідентифікації в українському реалістичному живописі: передвижники і Україна.
  55. Творчість західноукраїнських художників: Теофіл Копистянський.
  56. Ідейно-теоретичні передумови формування вітчизняних модерністичних тенденцій.
  57. Чинники та характер модернізації вітчизняного соціокультурного простору.
  58. Полістилізм українського живопису к. ХІХ ст.
  59. Еклектизм в українській архітектурі.
  60. Духовна еволюція та світоглядна позиція Миколи Хвильового.
  61. Українська культура у 20-30-ті роки ХХ ст.
  62. Олександр Довженко і становлення української кінематографії.
  63. Національна культура в сучасній Україні.
- Для студентів заочної форми навчання – контрольна робота згідно методичних указівок щодо виконання контрольної роботи з дисципліни «Історія України» для заочної форми навчання.

10. Методи навчання

Основними формами навчальної роботи при вивченні дисципліни є лекційні та семінарські заняття. Лекції проводяться з базових питань історії української культури, містять узагальнений теоретичний матеріал, які є базою для самостійної роботи студентів. В процесі читання лекцій увага концентрується на найбільш складних питаннях досліджуваної теми, додаються рекомендації для самостійної роботи над відповідними темами. Спосіб подання інформації студентам в процесі їх пізнавальної діяльності реалізується через певні дії та методи навчання:

- розповідь – для оповідної, описової форми розкриття навчального матеріалу;
- пояснення – для розкриття сутності певного явища, закону, процесу;
- бесіда – для усвідомлення за допомогою діалогу нових явищ, понять;
- ілюстрація – для розкриття предметів і процесів через їх символічне зображення (малюнки, схеми, графіки);

- практична робота – для використання набутих знань у розв’язанні практичних завдань;
- аналітичний метод – для практичного розкладу цілого на частини з метою вивчення їх суттєвих ознак;
- індуктивний метод – для вивчення явищ від одиничного до загального;
- дедуктивний метод – для вивчення навчального матеріалу від загального до окремого, одиничного.

11. Очікувані результати навчання з дисципліни

Програмні результати навчання	Очікувані результати навчання з дисципліни
РН1. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, усвідомлюючи необхідність навчання впродовж усього життя, проявляти толерантність та готовність до інноваційних змін.	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК02) Здатність навчатися та бути сучасно навченим (ЗК03) Здатність постійно підвищувати теоретичний рівень знань, генерувати й ефективно використовувати їх в практичній діяльності (СК 16)
РН 3. Використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, програмні пакети загального і спеціального призначення.	Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій (ЗК07)
РН 5. Володіти навичками самоаналізу (самоконтролю), бути зрозумілим для представників інших бізнес-культур та професійних груп різного рівня (з фахівцями з інших галузей знань/видів діяльності) на засадах цінування різноманітності, мультикультурності, толерантності та поваги до них.	Уміння бути критичним та самокритичним (ЗК 09) Здатність визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв’язків між суб’єктами міжнародних економічних відносин та міжнародного бізнесу різного рівня та налагоджувати комунікації між ними (СК 08)
РН 6. Планувати, організовувати, мотивувати, оцінювати та підвищувати результативність колективної праці, здійснювати дослідження в групі під керівництвом лідера, з урахуванням вимог та особливостей сьогодення в умовах обмеженості часу.	Здатність реалізувати свої права і обов’язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК 01) Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової

	активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя(ЗК 02) Здатність планувати та управляти часом(ЗК 04) Здатність працювати в команді(ЗК11)
РН 7. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу(ЗК 08) Здатність постійно підвищувати теоретичний рівень знань, генерувати й ефективно використовувати їх в практичній діяльності (СК 16)
РН21. Розуміти і мати навички з ведення ділового протоколу та ділового етикету у сфері міжнародних економічних відносин, враховуючи особливості міжкультурного спілкування на професійному та соціальному рівнях, як державною так і іноземними мовами.	Здатність обґрунтовувати доцільність застосування правових, економічних та дипломатичних методів (засобів) вирішення конфліктних ситуацій на міжнародному рівні(СК 10) Здатність спілкуватися на професійному та соціальному рівнях з використанням фахової термінології, включаючи усну і письмову комунікацію державною та іноземними мовами (СК 14) Здатність постійно підвищувати теоретичний рівень знань, генерувати й ефективно використовувати їх в практичній діяльності (СК 16)
РН23. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні.	Здатність обґрунтовувати доцільність застосування правових, економічних та дипломатичних методів (засобів) вирішення конфліктних ситуацій на міжнародному рівні(СК 10) Здатність постійно підвищувати теоретичний рівень знань, генерувати й ефективно використовувати їх в практичній діяльності (СК 16)

12. Засоби оцінювання

Навчальна дисципліна «Історія української культури» викладається за кредитно-модульною системою організації навчального процесу. Тематика дисципліни розрахована на 4 змістовних модулів, які містять 7 тем. Підсумкова кількість балів виставляється як сума балів за усіма поточними формами контролю та підсумковим контролем, передбаченими робочою програмою навчальної дисципліни.

Методами оцінювання та демонстрування результатів згідно Рекомендації з навчально-методичного забезпечення у Національному університеті «Запорізька політехніка»* є: поточний контроль (контроль відвідування занять студентом, усне опитування, індивідуальне опитування, доповіді); рубіжний контроль (тестування за темами модуля 1, модуля 2); підсумковий контроль (екзамен – форма підсумкового контролю, яка полягає в оцінці засвоєння студентом навчального матеріалу з дисципліни та на підставі результатів виконання ним певних видів робіт на семінарських заняттях, а також завдань до екзамену). Сумарний результат містить 100 балів.

* Рекомендації з навчально-методичного забезпечення у Національному університеті «Запорізька політехніка» / Укладачі: С.Б. Беліков та ін. Запоріжжя: Навчальний відділ, Навчально-методичний відділ, НУ «Запорізька політехніка». 2019. 18 с.

13. Критерії оцінювання

Згідно з Положенням про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Запорізька політехніка»**, контрольні заходи включають в себе

вхідний, поточний, рубіжний (модульний, тематичний, календарний), відстрочений, підсумковий та семестровий контроль, а також комплексні контрольні роботи та ректорські контрольні роботи.

Система контролю знань здобувачів вищої освіти з дисципліни «Міжнародний бізнес» включає в себе поточний, рубіжний та підсумковий контроль. Також, за окремим наказом ректора, може проводитися ректорський контроль знань здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль проводиться викладачами під час аудиторних занять. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки здобувачів вищої освіти до виконання конкретної роботи.

Рубіжний контроль – це контроль знань здобувачів вищої освіти після вивчення логічно завершеної частини навчальної програми дисципліни. Проводиться у вигляді модульної контрольної роботи або за результатом поточного контролю.

Підсумковий контроль з дисципліни проводиться з метою оцінювання результатів навчання на певному освітньому ступені або на окремих його завершених етапах за 100-бальною системою, національною та шкалою ЄКТС.

Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію здобувача вищої освіти. Семестровий контроль з дисципліни «Міжнародний бізнес» проводиться у формі семестрового екзамену в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою навчальної дисципліни, і в терміні, встановлені робочим навчальним планом, індивідуальним навчальним планом здобувача вищої освіти. Завдання екзамену включають тестові завдання, теоретичні питання з курсу та практичне завдання.

Підсумкова оцінка із дисципліни, яка виставляється в екзаменаційну відомість, є сумою балів за різні види навчальної роботи:

Поточне тестування 1				Поточне тестування 2			Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3	Змістовий модуль 4			
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	30	100
10	10	10	10	10	10	10		

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

** Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Запорізька політехніка»**/ Укладачі: В.Г. Прушківський, С.Т. Яримбаш, В.Л. Грешта, А.В. Пархоменко, С.І. Шило, О.О. Каплієнко, О.В. Коваленко, О.В. Лапкіна, П.В. Сахно, О.М. Стеценко, Н.Л. Ніколаєва, О.В. Савельєва, Л.М. Шило, О.В. Шепель, О.С. Калюжна, Є.О. Фасоль. - Запоріжжя: Навчальний відділ, Навчально-методичний відділ НУ «Запорізька політехніка». 2019. 59 с.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

14. Методичне забезпечення

1. Методичні вказівки з планами семінарських занять з дисципліни «Історія української культури» для студентів усіх спеціальностей денної форми навчання з тестами для перевірки знань (за вимогами кредитно – модульної системи) та методичне забезпечення модульного контролю знань / Укл.: М.В. Дедков, Г.І. Шаповалов, Т.В. Васильчук та ін. - Запоріжжя: ЗНТУ, 2016. – 46 с.

2. Методичні вказівки для самостійної роботи з дисципліни «Історія української культури» для студентів усіх спеціальностей денної форми навчання з питаннями для самостійної роботи і тестами для перевірки знань (за вимогами кредитно – модульної системи) та методичне забезпечення модульного контролю знань / Укл.: Г.І. Шаповалов, М.В. Дедков та ін. - Запоріжжя: ЗНТУ, 2017. – 46 с.

3. Методичні вказівки з питаннями для самостійної роботи студентів та варіантами контрольних робіт з дисципліни "Історія української культури" для студентів усіх спеціальностей заочної форми навчання /Укл. М.В.Дедков. – Запоріжжя: ЗНТУ, 2020. – 42 с.

15. Рекомендована література

Базова:

1. Нариси з історії української культури : архітектура, образотворче мистецтво, музика, театр, кіно / М. Ваврух, Р. Гавалюк. – Львів : Світ, 2018. – 224 с.

2. Нарис історії культури України / М. В. Попович. – 2-ге вид., допов. – Київ : АртЕк, 2017. – 730 с. : іл.

3. Історія української культури: європейський контекст: навч. посіб. / П. В. Вербицька, І. Я. Хома; Нац. ун-т «Львів. політехніка». — Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2015. — 301 с.

4. Українська культура: цивілізаційний вимір/ Я. С. Калакура, О. О. Рафальський, М. Ф. Юрій. – К.: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2015. – 496с.

5. Шабанова, Ю.О., Тарасова, Н.Ю., Дичковська, О.Я. Історія української культури. [Текст]: Навчальний посібник для студентів усіх Ш 12 спеціальностей денної та заочної форм навчання / Ю.О.Шабанова, Н.Ю.Тарасова, О.Я. Дичковська. – Дніпропетровськ: , 2012. – 141 с.

6. Історія української культури: Курс лекцій (під загальною редакцією доктора історичних наук С.О.Костилюєвої. – К.: ІВЦ „Видавництво „Політехніка”, 2010. – 334 с.

7. Богуцький Ю.П. Українська культура в європейському контексті / [Ю.П. Богуцький, В.П. Андрущенко, Ж.О. Безвершук, Л.М. Новохатько]; За ред. Ю.П. Богуцького. – К.: Знання, 2007. – 679 с.

8. Бокань В. А. Історія культури України: Навч. посібник / В. А. Бокань, Л. П. Польовий. – К.: МАУП, 1998. – 232 с.

9. Історія світової культури / Під заг. ред. М.В. Дедкова. – Запоріжжя: Дике Поле, 2009. – 376 с.

10. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура: Підручник / М. В. Кордон. – [вид. 2-ге]. - К.: Центр учбової літератури, 2007. – 584 с.

11. Українська та зарубіжна культура. Навч. посіб. / М. М. Закович, І. А. Зязюн, О. Л. Шевнюк та ін.; За ред. М. М. Заковича. — [4-те вид., випр. і допов.]. — К.: Знання, 2009. — 589 с.

12. Шейко В. Історія української культури: Навч. посібник / В. Шейко, Л. Тишевська. – К.: Кондор, 2006. – 264 с.

Допоміжна:

1. Абрамович С.Д., Чікарькова М.Ю. Світова та українська культура: Навч. пос. / С. Д. Абрамович, М. Ю. Чікарьова. - Львів: Світ, 2004. - 344 с.

2. Білик Б. Історія української та зарубіжної культури: Навч. посіб./ Б. Білик та ін.; За ред. С. Клапчука, В. Остафійчука. – К.: Вища шк.; Знання, 1999. – 326 с.

3. Гаврюшенко О. А. Історія культури: Навч. посібник / Наук. ред. В. М. Шейко О. А. Гаврюшенко, В. М. Шейко, Л. Г. Тишевська. – К.: Кондор, 2004. – 763 с.
4. Греченко В. Історія світової та української культури: Підруч / [В. Греченко, І. Чорний, В. Кушнерук, В. Режко]. - К.: Літера, 2000. - 464 с.
5. Горський В.С. Філософія в українській культурі: (методологія та історія). Філософські нариси / В. С. Горський. - К.: Центр практичної філософії, 2001. - 236 с.
6. Дещинський Л. Українська та зарубіжна культура. Навчальний посібник / [Л. Дещинський, Я. Денісов, М. Скалецький, Л. Цубов, Н. Барановська, О. Макарчук]. – Вид. 4-е, перероблене і доповнене. – Л.: Бескид Біт, 2005. – 304 с.
7. Зотов В. Українська та зарубіжна культура. Словник культурологічних термінів / В. Зотов, А. Клімачова, В. Таран. - К.: Центр учбової літератури, 2009. - 269 с.
8. Історія народної культури українців: навч. посіб. / Михайло Глушко. — Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2014. — 416 с.
9. Історія культури України : підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / І.В. Довжук ; Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. — Луганськ : СНУ, 2009. — 551 с.
10. Історія української культури навчальний посібник за редакцією доктора філософських наук О.Ю.Павлової. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 344с.
11. Історія української культури у 5 т.
Т.1. Історія культури давнього населення України. – К., 2001.
Т.2. Українська культура XIII - першої половини XVII ст. – К., 2002.
Т.3. Українська культура першої половини XVII – XVIII ст. – К., 2003.
Т.4. Українська культура другої половини XIX ст. – К., 2005
Т.5. Кн.1. Українська культура XX - початку XXI століть. – К., 2011.- 862с.
12. Кормич Л.І., Багацький В.В. Культурологія (історія і теорія світової культури XX століття): Навч. Посібник / Л. І. Кормич, В. В. Багацький В.В. [3 вид]. - Х.: Одісей, 2004. - 304 с.
13. Культура і побут населення України: Навч.посібник / В.І.Наулко, Л.Ф.Артюх, В.Ф.Гордієнко та ін.. – 2-е вид., доп. та перероб. – К.: Либідь, 1993. – 288с.
14. Курас І. Провідники духовності в Україні / І. Курас. - К.: Вища школа, 2003. - 738 с.
15. Левчук Л. Історія світової культури. Культурні регіони: Навч. посібник / Л. Левчук. – К.: Либідь, 1997. – 449 с.
16. Матвеева Л. Культурологія: Курс лекцій: Навч. посібник / Л. Матвеева. – К.: Либідь, 2005. – 512 с.
17. Миропольська Н. Художня культура світу: Європейський культурний регіон: Навч. посіб. / [Н. Миропольська, Е. Белкіна, Л. Масол, О. Оніщенко]. – К.: Вища школа, 2001. – 191 с.
18. Пальм Н. Д. Історія української культури : навчальний посібник / Н.Д. Пальм, Т.Є. Гетало. – Х.: Вид. ХНЕУ, 2013. – 296 с.
19. Погорілий О. Культурологія: Навчальний посібник / Упоряд.: О. Погорілий, М. Собуцький. - К.: Києво-Могилянська академія, 2005. - 320 с.
20. Подольська Є.А., Лихвар В.Д., Погорілий Д.Є. Культурологія: 100 питань - 100 відповідей. Навчальний посібник для студ. вищих навч. закл. / Є. А. Подольська, В. Д. Лихвар, Д. Є. Погорілий. - К.: Фірма «ІНКОС», 2008. - 240 с.
21. Попович М. Григорій Сковорода: філософія свободи / М. Попович. – К.: Майстерня Білецьких, 2007. – 255 с.
22. Українська та зарубіжна культура: Підручник / [за ред. В.О.Лозового]. - Х., 2006. - 376 с.
23. Нариси історії української культури в персоналіях (XIX — XX ст.): Навч. посіб.-хрестоматія / В. А. Качкан; НАН України. Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаніка. Н.-д. центр періодики, Прикарп. нац. ун-т ім. В. Стефаніка. — Коломия: Вид.-полігр. т-во «Вік», 2005. — 397 с.

24. Пономарьов А.П. Українська етнографія: Курс лекцій. Навчальний посібник / А.П.Пономарьов. – К.:Либідь, 1994. – 318с.
25. Смолій В.А., Гуржій О.І. Як і коли почала формуватися українська нація. К.: Наукова думка, 1991. – 112с.
26. Тюрменко І. Культурологія: теорія та історія культури: Навчальний посібник / За ред. І. Тюрменко, С. Буравченкова, П. Рудик. – К.: Центр навчальної літератури, 2010. – 370 с.
27. Шевнюк О. Українська та зарубіжна культура: Навч. посібник. / О. Шевнюк. - К.: Знання-Прес, 2002. - 277 с.
28. Українська культура. Ч. 1. Культура передісторичної доби. Культура Київської доби. Культура Галицько-Волинської держави / А. А. Фартушний; Держ. ун-т «Львів. політехніка». Каф. філос. та культурології. — Л., 1999. — 112 с.
29. Українська культура. Ч. 2. Культура українських земель у складі Великого князівства Литовсько — Руського та Речі Посполитої / А. А. Фартушний; Держ. ун-т «Львів. політехніка». — Л., 2000. — 112 с.
30. Українська культура: Лекції за редакцією Дмита Антоновича / Упор. С.В.Ульяновська; Вст.ст. І.М.Дзюби; Перед.слово М.Антоновича; Додатки С.В.Ульяновської, В.І.Ульяновського. К.: Либідь, 1993. – 592с.

15. Інформаційні ресурси:

- 1.Ізборник [Електроний ресурс] - Режим доступу: <http://litopys.org.ua/krypcult/krcult.htm>
- 2.Петро Кралюк. Забутий ювілей. 400-ліття «Граматики» українського вченого Мелетія Смотрицького. 13 жовтня 2019. - [Електроний ресурс] - Режим доступу: <https://www.radiosvoboda.org/a/30213922.html>
- 3.Володимир Вернадський – український вчений, якого порівнюють з Ньютоном і Ейнштейном 12 березня 2018 р. - [Електроний ресурс] - Режим доступу: <https://ukrainianpeople.us/%d0%b2%d0%be%d0%bb%d0%be%d0%b4%d0%b8%d0%bc%d0%b8%d1%80-%d0%b2%d0%b5%d1%80%d0%bd%d0%b0%d0%b4%d1%81%d1%8c%d0%ba%d0%b8%d0%b9-%d1%83%d0%ba%d1%80%d0%b0%d1%97%d0%bd%d1%81%d1%8c%d0%ba%d0%b8%d0%b9/?fbclid=IwAR2abvZvxeie-9AFqrVSDz1devE50InNYvjoHphyAaTjJKfZMg88YmdJhvk>
- 4.Вадим Альошин. Український скульптор бароко XVIII століття Іоанн Георг Пінзель. [Електроний ресурс] - Режим доступу: https://vakin.livejournal.com/1001225.html?utm_source=fbsharing&utm_medium=social&fbclid=IwAR2S2QIHw1yFymkooabdlBzMrZ5U4xvtv61MRvloCc8APsX0-fllfseY6M
- 5.Вадим Альошин. "Українська абетка" Г. Нарбута. 25 грудня 2014. - [Електроний ресурс] - Режим доступу: https://vakin.livejournal.com/840903.html?utm_source=fbsharing&utm_medium=social&fbclid=IwAR3MHfdtRNRhmdW268A2DdvPIOPohrwiNQ-iH5KLT2HQkAq_KU-Qd1SEfWm
- 6.Олексій Бухал. Ян де Вітте: суворий генерал і легендарний архітектор. 8 липня 2019.- [Електроний ресурс] - Режим доступу: <https://www.bbc.com/ukrainian/blogs-48886632>
- 7.Іван Котляревський: письменник, який довів, що українська мова є літературною. 9 вересня 2019. - [Електроний ресурс] - Режим доступу: <https://ukrainianpeople.us/%d1%96%d0%b2%d0%b0%d0%bd-%d0%ba%d0%be%d1%82%d0%bb%d1%8f%d1%80%d0%b5%d0%b2%d1%81%d1%8c%d0%ba%d0%b8%d0%b9-%d0%bf%d0%b8%d1%81%d1%8c%d0%bc%d0%b5%d0%bd%d0%bd%d0%b8%d0%ba-%d1%8f%d0%ba%d0%b8%d0%b9-%d0%b4/?fbclid=IwAR1QSE4XcwSlen54RCMOVUzKpFRBkxuwZinTGATywnrqlls1CKWdgcez6Gc>